

Экономические науки / 1. Банки и банковская система

К.е.н. Ткачук Л.М., Стахов О.Я.

Вінницький національний технічний університет, Україна

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Потужна банківська система є атрибутом суверенності держави, запорукою її фінансової безпеки. За останні роки банківська система України зіткнулася зі світовою фінансовою кризою, яка призупинила розвиток банків та підірвала довіру до банківської системи в цілому. Банківські кризи, як і кризи будь-яких підприємств, - це нормальне явище ринкової економіки, в якій виживають найсильніші. Банк, що не відповідає вимогам зовнішнього середовища, повинен або адаптуватися і використовувати свої сильні сторони, або зникнути.

Нормальна банківська діяльність можлива тільки там, де існує довіра громадян до своєї держави та її фінансової системи. Подальшу долю кожного банку визначають саме громадяни, що вже є клієнтами банку чи можуть ними стати. Небезпечною для банків є ситуація, яку можна було спостерігати в жовтні 2008 р. та в 2014 р., коли масові панічні дії населення ледь не знищили банківську систему України, яка протягом попередніх років показувала значні темпи зростання. Тому сьогодні питання відновлення довіри до банківської системи є вкрай актуальним і потребує активних дій щодо його вирішення.

Зменшення обсягу депозитів, яке спостерігається з 2008 р., стало першим сигналом погіршення ліквідності як окремих банків, так і банківської системи загалом. Національний банк України був змушений вжити додаткових заходів (одним з яких було введення заборони на дострокове повернення строкових депозитів), що уповільнило процес відпливу коштів. Найбільших збитків зазнали такі банківські установи: Укрпромбанк, "Райффайзен Банк Аваль" , Надра, Укрсиббанк , ПУМБ, та ОТП Банк. Збитки банків виникли внаслідок зниження

процентних доходів, значних відрахувань в резерви, погіршення якості кредитних портфелів, значних адміністративних витрат.

Банківська система України протягом 2005-2010 рр. зазнала значних змін, що виражались у пришвидшеному рості активів, капіталу, кредитів і депозитів в докризовий період, а також їх швидкому спаді під час порушення фінансової стійкості. За цей час відбулись значні структурні зміни - частка іноземного капіталу зросла з 9,6 до 35,8 %. Станом на 1.01.2010 нерезиденти контролювали 49,7 % активів банківської системи, що у 5 разів більше, ніж у 2005 р.

Слід зазначити, що присутність у банківському секторі країни іноземного капіталу має такі позитивні моменти:

- 1) впровадження новітніх банківських технологій;
- 2) збільшення кредитних ресурсів і забезпечення стабільності джерел їх формування;
- 3) розширення спектру і підвищення якості послуг;
- 4) здешевлення банківських послуг і впровадження системи страхування банківських ризиків;
- 5) використання досвіду санації, реорганізації і реструктуризації банків в умовах об'єднань, поглинання і злиття банків;
- 6) підвищення конкурентоспроможності і кваліфікаційного рівня банківських працівників до європейських стандартів надання послуг.

Водночас, присутність іноземного капіталу у банківській системі несе деякі загрози для фінансової стійкості України: відтік капіталів за кордон з негативними наслідками для платіжного балансу країни; ймовірність посилення іноземного контролю над банківською системою і економікою держави; переважне кредитування підприємств з високими прибутками і низькими ризиками, тоді як брак кредитних ресурсів відчувають стратегічні для нашої економіки підприємства; перехоплення іноземними банками вигідних видів діяльності і менш ризикованої клієнтури, що загрожує банкрутством місцевим банкам; зростання розриву між розвитком фінансового і реального секторів економіки.

Підвищення ефективності діяльності банків є необхідною передумовою подальшого розвитку банківської системи України, а пошук шляхів її стабілізації зумовлює необхідність створення дієздатних програм та проектів.

Значно впливає на ліквідність банків загальний стан та розвиток економіки країни. Нестабільний і послаблений стан економіки спричиняє недовіру клієнтів та інвесторів до банківської системи. Це призводить до відтоку депозитів з банків, погіршення якості кредитного портфелю і послаблення ліквідності.

Оскільки подолання негативних наслідків фінансової кризи триває досі - можна порекомендувати: пришвидшити розроблення та прийняття комплексу законів про банківську та кредитну діяльність; здійснювати політику, спрямовану на зміцнення авторитету Національного банку України; необхідно створити для суб'єктів економіки можливість вчасно оцінювати фінансовий стан будь-яких банків України; наростити ресурси Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, які мають покривати суму вкладів хоча б у двох-трьох найбільших банках країни; необхідно відновити довіру населення до національної грошової одиниці України; для банків слід зосередитися на своїй репутації, яку створюють їх співробітники.

Отже, держава повинна здійснювати науково обґрунтоване втручання у ринкові механізми шляхом прийняттям відповідних законів у сфері кредитування, оподаткування, бюджетної політики, спрямованих на підтримку вітчизняних банківських установ. Відтак, державі слід жорсткіше контролювати процес входження іноземного капіталу в банківський сектор.

Література:

1. UBR (*Ukrainian Business Resource* — *Український Бізнес Ресурс*), категорія: фінанси, макроекономіка України. [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://ubr.ua/finances> – Назва з екрану.
2. Габбард Г. Глен. Гроші, фінансова система та економіка : підручник / Габбард Г. Глен; пер. з англ.; наук. ред., пер. М. Савлук, Д. Олесевич. – К.: КНЕУ, 2004. – 889 с.